

плекс показатели, и необходимостта да се търсят други допълнителни показатели от същия или друг род, както и да се използват специфични форми на анализа, по-добре подходящи на дадения комплекс показатели. Преценката за природата и достоверността на анализиранияте показатели трябва да определи във всички случаи естеството и значението на изводите, които може да се направят въз основа на техния анализ и по-конкретно ще бъдат ли това установявания на повече или по-малко широки обобщения, т. е. установявания на закономерности от повече или по-малко широк характер или ще са само частични емпирични констатации.

Нужна е и преценка по същество. Не е от гледна точка на обществения труд действително повишение на производителността на труда повишението на изработката в единица работно време или съкращаването на времето, употребено за получаване на единица продукт, ако това не означава същевременно увеличение на общото количество продукти и съкращение както общо на живия, така и на овеществения труд. Показателите на производителността на труда трябва да се разглеждат всякога в съотношение с други показатели, свързани в една или друга форма с тях. Повишената производителност трябва да означава същевременно и понижена себестойност, а заедно с това увеличена продукция, повишена доходност.

*

* *

Преценката на мястото и значението на даден показател на производителността на труда изисква, по общо правило, той да бъде съпоставен, сравнен с други показатели. Това поставя въпроса за сравнимостта на различни показатели на производителността едни с други. Тая сравнимост е в много случаи недостатъчна, липсва съвсем или липсва при дадената форма на показателите. Задачата в много случаи е, с оглед на това, да се пригледат дадените показатели по формата и съдържанието си, за да станат сравними помежду си.

Сравнимостта е недостатъчна или липсва при показатели за производителност, дадени в натурална форма, за различен род продукти и още повече липсва за основно различни едни от други стопански области (селско стопанство и промишленост) или родове дейности (производство и производствени услуги и др. такива).

Съпоставимостта и при еднакви родове дейности също не е на лице, ако показателите са изчислени при различни основи или по различен начин.

Сравнението може да има за обект производителността на труда между два комплекса, две стопански единици, две народни стопанства и др. подобни. Сравнимостта тук е приемлива само при ограничителни условия и може да има само относително значение. Сравнимостта на производителността на труда в две отделни стопанства може да има своето оправдание, само ако двете стопанства имат еднородна или приблизително еднородна структура на производство или са условно приведени към такава еднородна структура.

Няма предметно основание да се прави сравнение между показателите на производителността на труда на две основно различни об-